

אוניברסיטת בר-אילן – הפקולטה למשפטים

בסייד, תשע"ט סמסטר ב', מועד א' – 30.6.19
מבוא למשפט עברי – 99-111-01,02
מרצה: די"ר יעקב חבה
משך הבחינה: שעתיים. לא תינתן הארכה.
הוראות:

1. חומר עזר אסור בשימוש.
2. כתבו בכתב יד ברור.
3. אין לחרוג ממספר העמודים המצויין.
4. יש לנמק כל תשובה. תשובה שאיננה מנומקת לא תזכה בניקוד.
5. מקום בו יש יותר מדעה אחת או שהתשובה תלויה בשינויי נסיבות יש לציין את כל הדעות או הנסיבות.

בהצלחה!!!

שאלה מספר 1 - 50 נקודות (עד שניים וחצי עמודים):

ראובן רכש משמעות דירת שלושה חדרים. מחיר הדירה נקבע על מליון ₪ בתוספת של 10,000 ₪ עבור מקרר, תנור ומכונת כביסה שיישאר בדירה. עוד נקבע בהסכם כי כל איחור בתשלום יזכה את המוכר בריבית של אחוז לשבוע. בהסכם נקבע כי כל סכסוך שיתעורר ידון בבית הדין הדן על פי ההלכה היהודית.

ראובן לא עמד בתשלום שנדרש ממנו, ושמעון המוכר מבקש לאכוף עליו את התשלום כולל הריבית. ראובן מצידו טוען שההסכם אינו תקף על פי ההלכה, מה עוד שמבית דין שעשה הסתבר לו שהמחיר שהוא נדרש לשלם עבור מוצרי החשמל הינו מופרז ביותר. הנוכח:

בהתאם למוסכם פנו ראובן ושמעון לבית הדין הדן על פי ההלכה כדי שיכריע בסכסוך. מששמע על כך שכינו של המוכר, הוא ביקש להצטרף לתביעה בטענה שיש לו זכות קדימה לרכישת הדירה, ועל כן בין אם העיסקה תבוטל ובין אם לא בכל מקרה הנכס צריך לעבור אליו בתמורה למליון ₪ אותם ישלם המוכר. למוצרי החשמל הוא לא זקוק לדבריו.

המוכר ושמעון שניהם מתנגדים לכך, מה עוד שלטענתם השכן מוכר כמי אינו שומר על מצוות ההלכה, ולכן הדיון בעניינו צריך להיערך על פי המשפט הישראלי, אשר לא מקנה לשכן זכות קדימה.

עם הגשת התביעות לבית הדין, שמע על כך גם לוי. לטענתו שמעון (המוכר) גרם לו נזק רציני לפני מספר שנים וחייב בבית משפט לשלם לו את דמי הנזק, אולם עד כה שמעון לא שילם לו את דמי הנזק. לוי מבקש לממש את הדירה כנגד החוב בטענה שזכותו קודמת. הצדדים האחרים מתנגדים לכך.

חוו דעתכם על כל פרטי הסכסוך. פרטו, נמקו והסבירו.

שאלה מספר 2 - 25 נקודות (עד עמוד ורבע):

אריה אדרעי במאמרו כותב כך: אריה אדרעי

נקודת המוצא היא שהתורה ככל טקסט זקוקה לפרשנות, ושהתהליך הפרשני עשוי להוביל למחלוקת. הכרעה כזו (במחלוקת) של בית הדין הגדול יוצרת הלכה אחידה המחייבת את כולם..... אולם במקרה שהדין ברור ואינו זקוק כלל לתיווך הפרשני של בית הדין, אלא שבית הדין בהוראתו סתר את הדין, במקרה כזה, אין להוראה תוקף....

נסו לשער על איזה קושי מנסה אדרעי להשיב. גבו את תשובתכם במקורות שנלמדו. הסבירו מה הקושי וכיצד אדרעי מיישב אותו. פרטו והסבירו.

שאלה מספר 3 - 25 נקודות (עד עמוד ורבע): מזו

התלמוד במסכת בבא מציעא מספר את הסיפור הבא (בתרגום חופשי):

ריש לקיש מת, והיה רבי יוחנן מצטער עליו ביותר (שניהם אמנהאים שהיו במקובל בא"י ולמדו יחד). אמרו חכמים: מי ילך לישב את דעתו (של רבי יוחנן)? ילך רבי אלעזר בן צדק שמחודדות שמועותיו (לימודו). הלך וישב לפניו. כל דבר שהזיקה אומר רבי יוחנן, הזיקה אומר לו (רבי אלעזר) יש ברייתא שתומכת בדבריך. אמר לו רבי יוחנן: אתה כבון לקיש? בן לקיש, כאשר הייתי אומר לו דבר, היה מקשה עלי עשירים וארבע קושיות, והייתי מתחזק לו עשרים וארבעה תירוצים.... ואתה אומר לי שברייתא מסוימת לדברי? וכי אנכי יחדע שיפה אמרתי?

- א. נסו לשער מהי עמדתו של רבי יוחנן באשר לשאלת המחלוקת פדסו, הסבירו וגבו עמדה זו במקורות שנלמדו.
- ב. האם קיימת גם עמדה אחרת מזו המשתמעת מדברי רבי יוחנן פדסו, הסבירו והחזיקו במקורות שנלמדו.